

Bryophyten van Kotten en omgeving

door Kees Booy.

Tijdens enkele vacantiedagen in Juli 1948 in Kotten doorgebracht werden op verschillende plaatsen mossen verzameld, waardoor het mogelijk werd op de lijst van S.Groenhuyzen in Buxb. I, 56 (1947) een kleine aanvulling te geven. Dit is niet verwonderlijk daar de omgeving van Kotten evenmin als menig ander gebied volledig geïnventariseerd is, anderzijds werd ook aan andere terreinen, met name Kleine Beek, Oedingse Beek en Italiaanse Meren, aandacht geschonken. Het is vrijwel zeker dat zich in vele herbaria nog ongepubliceerde vondsten uit Kotten e.o. bevinden; vermelding hiervan in Buxbaumia kan bijdragen om een vollediger beeld van de mosflora van dit gebied te geven.

De vindplaatsen zijn achter de soortsnamen vermeld en als volgt afgekort:

It = Italiaanse Meren	Wi = Willink en omgeving
K = Kleine Beek	Wil = Wiltershaar
N = Nonneven	WiZ = Veenterreintje ten Zuiden
O = Oedingse Beek	van Willink
S = Staringpoeltje	a = algemeen

De nieuwe soorten zijn onderstreept.

Hepaticae

Blasia pusilla (Wil, O), *Calyp. trich.* (a),
Conophallium con. (K, O), *Diplophyllum alb.* (a), *Lophocolea*
bident (a), *heterophylla* (Wil), *Marchantia pol.* (a),
Odontoschisma Sph. (WiZ), *Pellia epiph.* (a), cf *endiv.* (K).

Musci

Atrichum und. (a), *Aulacomnium pal.* (WiZ, N) *Brachythecium*
rut. (a), *Bryum arg.* (a), *Calliergon cordif.* (WiZ); *stram.* (N),
Calliergonella cusp. (It.), *Camptothecium lutesc.* (WiZ),
Ceratodon purp. (a), *Ctenidium mollusc.* (S) *Dicranella he-*
terom. (a), *Dicranoweisia cirr.* (It. O) *Dicranum scop.* (a), und.
 (N) *Drepanocladus cf exann.* (N), *aduncus* (S), *Eurhynchium*
cf Schleich (O), *Stok* (a), *striat* (It, O, Wi); *Fontinalis*
antipyrr. (S), *Funaria hygrom.* (a) *Hypnum cupr.* (a), var. *eri-*

cet.(a), Isopterygium elegans (It.O.K.), Leptodictyum rip (Wi.), Leucobryum glauc.(a), Mnium aff., (It. Wil.) horn.(a), punct.(K), undul.(a), Philonotis cf fontana (It.), Plagiothecium dent. s.l.(a), roeseaneum (K), Pleurozium schr.(a), Pogonatum aloid.(Wil.), Pohlia nut.(Wil.), Polytrichum comm.(a), junip.(a), formosum (It.), pilif.(a), Pseudoscleropodium p.(a), Rhytidiadelphus squarr. (Wil.), Sphagnum comp.(N,WiZ), fimbr. (N), molle (WiZ), pal.(WiZ); papill.(N,WiZ), squarr. (N,WiZ), subsec. (It.WiZ), Thuidium tamarisc (It.).

Van deze plaats mijn hartelijke dank aan E.Agsteribbe, S. Groenhuyzen en W.Meyer voor controle der determinaties.

Recente belangrijke bryologische publicaties.

Het is niet de bedoeling om in ons bescheiden tijdschriftje volledige overzichten van de recente bryologische literatuur te geven. Daarvoor verwijzen wij naar Revue bryologique, de Bryologist (N.Am.), en de "Transactions" van de British Bryological Society. Het eerstgenoemde tijdschrift bevindt zich in verscheidene Nederlandse bibliotheken. Bryologist en Transactions zijn bij ondergetekende steeds te raadplegen. We beperken ons nu en voortaan tot het aanduiden van voor Nederlandse mossenliefhebbers werkelijk belangrijke boeken en tijdschriftartikelen.

Nieuwe mosflora's

Gams, H. Kleine Kryptogamenflora Mitteleuropa's, 2e druk, Jena, Fischer. Behandelt mossen en varens, zeer beknopt; de tabellen gebruiken wel eens te veel oecologische kenmerken, maar vooral voor studie van Midden-europese mossen zeer goed bruikbaar volgens de ervaring van diverse Ned. bryologen.

Bertsch, K. Mosflora, Eugen Ulmer in Stuttgart, Prijs ca. F. 7.20. Volgens Prof. v.d. Wijk voor Ned. mossenstudie goed bruikbaar, ook met tabellen naar gametofytenkenmerken.

Nieuwe bewerkingen van geslachten en bepaalde soorten

Tuomikoski, R. Über die Kollektivart Drepanocladus exannulatus (Br. eur.) Warnst. Ann. Bot. Soc. Zööl. Bott., Fenn, "Vanamo". Tom 25, no. 1, 44 p. (1949).

D. exann, reeds vrij moeilijk van D. fluitans te onderscheiden wordt hier gesplitst in de volgende "soorten". (vgl. s.

de auteur misschien ook als subspecies op te vatten): *D. tundrae* (Arn.) Loeske, *D. procerus* (Rén. et Arn.) Warnst., *D. trichophyllos* (Warnst.) Mikūt en *D. ex. s.s.*
 Dit geschiedt niet alleen op grond van nogal spaarzame morphologische verschillen, maar vooral ook op grond van vondsten van z.g. "Mischrasen", vegetaties waarin verscheidene van deze vormen constant door elkaar voorkomen. De vraag naar het gebruik van de begrippen subspecies en variëteit wordt in deze studie aan de orde gesteld, maar m.i. niet bevredigend opgelost. De auteur spreekt hier over historische motivering van de wijze waarop deze begrippen in de bryol. systematiek gehanteerd worden. Kennisname van deze publicatie is voor Ned. bryologen zeer leerzaam. Binnenkort zullen we hem voor onze bibliotheek ontvangen.
Wilczek, Dr. R. (1948). Le genre Dicranum Hedw. en Belgique.
 Bulletin du Jardin Botanique de l'Etat, Bruxelles-Bulletin van den Rijksplantentuin, Brussel, Deel XIX, afl. 2, p. 91-171.

 Een zeer waardevolle publicatie, niet alleen bij het bestuderen van de Ned. *Dicranum* soorten, maar ook voor diverse midden-europese soorten te gebruiken, aangezien verscheidene daarvan tot in België (Ardennen) voorkomen. De Belgische *Dicranum* flora omvat de helft van alle Europese soorten. *Dicranum scoparium* var. *pumilum* Gray, var. *spadiceum* Boul. var. *vulgare* F. *breve* Boul. en *D. undulatum* f. *crispa* v.d.Br. worden als modificaties of als te slecht bestudeerde vormen beschouwd.

Bijzonder waardevol is deze publicatie doordat er voor het eerst gebruik in wordt gemaakt van anatomische kenmerken op grond waarvan men verschillende tot dusver moeilijk te determineren vormen, scherper van elkaar kan onderscheiden. De monografie is voorzien van een goede tabel, uitvoerige beschrijvingen en afbeeldingen.

De beste waardeschatting is wellicht het feit, dat deze monografie bij verschillende werkgroepen in de praktijk reeds vele diensten bewees.

Wynne, Frances E. (1944)
Studies in Drepanocladus.

I. History, Morphology, Phylogeny and Variation, Bull. of the Torrey Bot. Club. Vol. 71. no. 3., p. 207-225.

II. Phytogeography (In N.Am.) Am.Midland Naturalist, vol.32,
no.3, p.643-668.

III. Doubtful and excluded names. Bryologist vol.47, p.66-78.

Deze studies staan in scherp contrast tot de Drepanocladus publicaties van de Fin Tuomikoski. Terwijl Tuomikoski in 1940 in Vol.15, van Ann.Bot.Zool.Bot.Fenn Vanamo, stelling neemt tegen het geheel volgen van de "lumping" door Moenkemeyer bij dit geslacht verricht, gaat Wynne nog iets verder dan Moenkemeyer door b.v. D.Sandneri als synonym met D. aduncus te beschouwen. Het is jammer dat we in deze publicaties tevergeefs zoeken naar een bruikbare tabel.

----- (1945) Studies in Calliergon and related genera. Bryologist vol.48.

Evenals de Drepanocladusstudie kregen we dit artikel doordat de latere jaargangen v.d. Bryologist niet meer in een Ned. bibliotheek aanwezig zijn, pas laat in handen.

We vestigen er alsnog de aandacht op, vooral omdat hier voorgesteld wordt Calliergon giganteum Kindb. als soort te laten vervallen en de vormen hiervan onder C.cordifolium (Hedw.) Kindb. te plaatsen. Nader onderzoek zal uit moeten maken, in hoeverre dit verantwoord is.

Belangrijke nieuwe publicatie over Mycorrhiza bij levermossen:

Stahl, Marianne., Die Mycorrhiza der Lebermoose mit besonderer Berücksichtigung der thallosen Formen.

Planta Bd. 37 (1949) p. 103-146.

W. Meijer.